

ELITA SANITARĂ DIN TRANSILVANIA: FARMACISTUL IULIU CODARCEA ȘI MEDICUL AUREL TINCU

Răzvan Mihai Neagu

Subiectul acestui studiu este investigarea vieții și activității a două personalități sanitare, foarte puțin cunoscute în literatura de specialitate: farmacistul Iuliu Codarcea și medicul Aurel Tincu. Ei se înscriu în rândul membrilor elitei medicale românești a Transilvaniei, care prinde contur în a doua jumătate a secolului al XIX-lea și prima jumătate a secolului al XX-lea. Medicii și farmaciștii s-au implicat în cadrul mișcării naționale a românilor din Transilvania, aducându-și o prețioasă contribuție la realizarea actului unirii Transilvaniei cu România. Prin activitatea medicală și (sau) politică pe care au defășurat-o acești medici au contribuit la sporirea prestigiului comunității românești din Transilvania și nu numai. Amintim aici nume precum: Alexandru Vaida-Voevod, Iuliu Hațieganu, Victor Babeș, Aurel C. Popovici, Lazăr Popovici, Tit Liviu Tilea, Emil Colbazi, Ion Cuparescu, Coriolan Tătaru, Leon Daniello, Gheorghe Bilașcu, Emil Pușcariu.

Farmacistul Iuliu Codarcea (1879-1967). Farmacistul Iuliu Codarcea s-a născut la 5 noiembrie 1879, în localitatea Așchileu Mare din comitatul Cojocna, într-o familie de confesiune greco-catolică. Tatăl său a fost Artemiu Codarcea, protopopul greco-catolic de Turda. Tânărul Iuliu s-a format ca intelectual la Universitatea din Cluj. Între anii 1898-1901, a studiat la Facultatea de Matematică și Științe ale Naturii,¹ iar între 1899-1900 a urmat un curs de farmacie.²

Încă din studenție, Iuliu Codarcea a fost implicat în mișcarea națională a românilor transilvăneni, fiind un adevărat apărător al valorilor românești și al simbolurilor naționale. La 17 decembrie 1899, alături de alți studenți români, el a semnat *Protestul tinereții universitare române din Cluj în contra insultei aduse memoriei lui Avram Iancu*.³ Era vorba despre o acțiune de protest împotriva declarațiilor procurorului de la Alba Iulia, contele Lázár Miklos, care îl calificase pe Avram Iancu ca fiind un șef de bandiți. Această afirmație a fost făcută în cadrul

¹ Cornel Sigmirean, *Istoria formării intelectualității românești din Transilvania și Banat în Epoca Modernă*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2000, p. 592, nr. 5040

² *Ibidem*, p. 596, nr. 5101; Samuel Izsák, „Farmaciști români din Transilvania și Banat (studiu preliminar)”, în *Acta Musei Napocensis*, XIX, 1982, p. 466; Péter H. Mária, *Gyógyszerészképzés a Ferenc József Tudományegyetemen 1872-1919 között*, Erdélyi Múzeum-Egyesület, Kolozsvár, 2019, p. 72.

³ *Tribuna*, anul XVI, Sibiu, 8/20 decembrie 1899, nr. 270, p. 1079.

procesului intentat lui Tit Liviu Albini și judecat la Tribunalul din Alba Iulia în 30 noiembrie 1899, pentru acuzația de delapidare a fondului constituit pentru ridicarea unui cruci la mormântul lui Avram Iancu de la Tebea.

Din cauza acestei semnături, Iuliu Codarcea a avut neplăceri la facultate. În 7 februarie 1900, colegii maghiari îl șicanează, amenințându-l și punându-i în vedere să-și retragă semnătura de pe protestul studenților români. Codarcea nu se lasă intimidat și refuză, moment în care este făcut trădător de patrie. Un asistent universitar a încercat să liniștească lucrurile, dar nu a reușit, părăsind sala de curs, după care Codarcea este scos afară, fiind huiduit și batjocorit de colegii săi.⁴

Tânărul student a continuat să fie șicanat. La 16 februarie 1900, la Restaurantul „Aciu” din Cluj, se aflau 36 de studenți români, printre care Iuliu Codarcea, care au fost provocați și jigniți de patru studenți maghiari. Văzând că maghiarii nu încetează, românii au părăsit localul. La plecare, Codarcea a fost luat la întrebări de un coleg maghiar despre ce s-a vorbit acolo, sub acuzația că românii i-au vorbit de rău pe unguri. Codarcea a răspuns că nicidecum nu s-a discutat așa ceva, dar nu este crezut. Colegul maghiar insistă să afle ce s-a vorbit acolo, moment în care în apărarea lui Codarcea vine Ioan Giurgiu, student la drept.⁵ Un alt incident și mai grav, avându-l protagonist tot pe studentul farmacist Iuliu Codarcea a avut loc în laboratorul Universității din Cluj. Din cauza unui coleg sas, Codarcea este opărit pe mână de conținutul unui vas mare cu ulei fierbinte. Colegii săi maghiari îl jignesc spunând că este păcat că nu s-a înneecat, pentru că era un valah mai puțin. Codarcea a reacționat zicând că și cel din urmă servitor are sentimente mai nobile față de ei. Atunci studentul farmacist român a fost palmuit de un coleg, deși avea ambele mâini bandajate. A rezultat un duel cu sabia, Codarcea fiind cel care a învins, provocându-i o rană gravă colegului său la brațul drept.⁶

Comportamentul demn al studentului român nu a rămas neobservat la nivelul comunității românești din Turda (unde activa tatăl său, protopopul Artemiu Codarcea). La 18 februarie 1900, la Hotelul „Coroana” din centrul urbei de pe Arieș, a avut loc o petrecere dată de meseriașii români, din „comitetul părtinitor” făcând parte Emil Cigăreanu, Iuliu Codarcea, Valer Moldovan, Eugen Pătăceanu, Simion Poruțiu și alții. Venitul colectat de la participanții la acest eveniment urma să fie folosit pentru ajutorul învățăcelilor meseriașilor lipsiți de mijloace. La acea petrecere a venit și familia Codarcea, studentul Iuliu a fost ovaționat de cei prezenți, avocatul turdean Valer Moldovan vorbind în termeni elogioși despre el. Relatând evenimentul, presa

⁴ *Tribuna*, anul XVII, Sibiu, 28 ianuarie (9 februarie) 1900, nr. 21, p. 83.

⁵ *Tribuna*, anul XVII, Sibiu, 15/27 februarie 1900, nr. 35, p. 138

⁶ *Ibidem*

vremii spune că studentul Iuliu Codarcea a fost purtat în triumf prin sală, în sunetul muzicii.⁷

Încununarea studiilor făcute la Alma Mater Napocensis pentru tânărul Iuliu Codarcea a venit la 18 iunie 1900, când fiul protopopului de Turda a fost promovat magistru farmacist⁸. După absolvire, pentru o perioadă, el și-a desfășurat activitatea de farmacist la Turda (din păcate nu știm în ce farmacie), având și o bogată implicare socială. În anul 1901, Iuliu Codarcea a făcut o donație pentru Fondul de 20 de bani creat de Reuniunea sodalilor români din Sibiu, în scopul cumpărării unei case cu hală de vânzare pe seama meseriașilor români.⁹

La 12 iulie 1903, Iuliu Codarcea, menționat ca farmacist în Turda, a participat la petrecerea de vară din Copand (azi Copăcenii, jud. Cluj), donând o coroană și 40 de fileri la Fondul edificării bisericii greco-catolice din acea localitate.¹⁰

Ulterior, Iuliu Codarcea va părăsi Turda, din păcate nu știm în ce condiții. În anul 1906, el este atestat ca farmacist în Arad. În această calitate, participă la Expoziția jubiliară de la București, cu ocazia aniversării a 40 de ani de domnie a Regelui Carol I.¹¹

Înainte de Primul Război Mondial, Iuliu Codarcea este menționat ca farmacist în localitatea Ecica din comitatul Torontal (zona Banatul Central, azi Ečka în Voivodina, Serbia). Farmacistul donează în anul 1914 pentru Muzeul ASTRA, 12 modele de cusături și 10 oprege (piesă caracteristică portului popular femeiesc, alcătuită dintr-o bucată dreptunghiulară și îngustă de țesătură, cu franjuri colorate, purtată peste poalele cămășii, în față și în spate sau numai în spate), port bănățesc.¹²

În stadiul actual al cercetărilor, nu avem nicio informație despre ce a făcut Iuliu Codarcea în timpul Primului Război Mondial și dacă a avut un rol la Marea Unire. Datele despre el reapar în perioada interbelică. Astfel, în 1924, Codarcea era farmacist la Timișoara și a făcut o donație de 1.000 lei pentru școlile Blajului.¹³ Ulterior, s-a mutat la Hațeg, unde a fost, de asemenea, și-a practicat meseria. În anul 1928, el a participat la praznicul de toamnă de la

⁷ *Tribuna*, anul XVII, Sibiu, 13/25 februarie 1900, nr. 34, p. 135.

⁸ *Familia*, nr. 25, Oradea, 18 iunie (1 iulie) 1900, anul XXXVI, p. 299; *Foaia Poporului*, anul VIII, Sibiu, 18 iunie (1 iulie) 1900, nr. 25, p. 297; *Unirea*, anul X, Blaj, 23 iunie 1900, nr. 25, p. 213.

⁹ *Tribuna*, anul XVIII, Sibiu, 30 septembrie (13 octombrie) 1901, nr. 180, p. 719.

¹⁰ *Foaia Poporului*, anul XI, 3/16 august 1903, nr. 32, p. 382.

¹¹ *Tribuna*, anul X, Arad, 23 august (5 septembrie) 1906, nr. 158, p. 2.

¹² *Transilvania*, anul XVI, 1 decembrie 1915, nr. 7-12, p. 152.

¹³ *Unirea*, anul XXXIV, Blaj, 9 februarie 1924, nr. 6, p. 3.

Mănăstirea Prislop, împreună cu episcopul greco-catolic de Lugoj, Alexandru Nicolescu.¹⁴

Iuliu Codarcea a fost greu încercat de destin. Presa vremii atesta faptul că în anul 1928, fiica sa Elena Codarcea, elevă la Liceul „Carmen Sylva” din Timișoara, s-a sinucis prin otrăvire cu luminal (medicament sub formă de pulbere albă, cristalină, inodoră, cu gust amar, foarte puțin solubilă în apă, cu acțiune hipnotică, folosit mai ales în epilepsie; acid barbituric) din cauza faptului că nu reușise să promoveze examenul de bacalaureat.¹⁵

Apogeul carierei farmacistului Iuliu Codarcea survine în anul 1930, când este confirmat și definitivat, șef serviciu clasa I, la Serviciul farmaciilor din cadrul Ministerului muncii, sănătății și ocrotirii sociale.¹⁶

Pe de altă parte, Iuliu Codarcea a rămas un credincios fidel al Bisericii Greco-Catolice, iar în anul 1931 apare ca membru supleant în Comitetul Diecezan al Asociației Generale a Românilor Uniți Lugoj.¹⁷ Datele despre activitatea sa în cadrul ministerului lipsesc, din păcate, în acest stadiu al cercetărilor. Cunoaștem faptul că la 1 mai 1939, cariera sa ministerială a luat sfârșit, Iuliu Codarcea fiind pensionat pentru limită de vârstă, ca șef serviciu clasa III la Direcția Farmaciilor din Ministerul sănătății și asistenței sociale.¹⁸

După experiența bucureșteană, farmacistul Iuliu Codarcea revine la Cluj, iar în anul 1940 ajunge proprietarul și dirigintele Farmaciei „Sfântul Ioan Botezătorul” din orașul de pe Someșul Mic, în care era asociat cu farmacistul P. A. Olariu, oficina deschizându-se în anul 1921. În condițiile anului 1940, marcate de Dictatul de la Viena (30 august 1940), Iuliu Codarcea nu reușește să stea prea mult la Cluj (care revine Ungariei hortiste), iar farmacia îi este confiscată de noile autorități maghiare.¹⁹ Farmacistul se va refugia la Brașov. O ultimă informație despre Iuliu Codarcea, pe care o deținem se referă la faptul că în anul 1946, în contextul decesului omului politic țărănist, Romul Boilă, farmacistul Iuliu Codarcea, în loc de coroană pe mormântul celui dispărut, face o donație de 25.000 lei la Fondul pentru ajutorarea studenților.²⁰ A murit la Brașov, în anul 1967.

Medicul Aurel Tincu. Din păcate, datele de care dispunem despre medicul Aurel Tincu, sunt schematice, însă cu ce informații am avut la dispoziție încercăm să-i realizăm o fișă biografică, chiar dacă ea este incompletă.

¹⁴ *Adevărul*, anul 41, nr. 13.731, 24 septembrie 1928, p. 3.

¹⁵ *Dimineața*, anul XXIV, nr. 7841, 8 octombrie 1928, p. 11.

¹⁶ *Dimineața*, anul XXVI, nr. 8602, 1 decembrie 1930, p. 6.

¹⁷ *Vestitorul*, anul VII, 21-22 noiembrie 1931, număr special, p. 6.

¹⁸ *România*, anul II, nr. 321, 23 aprilie 1939, p. 8.

¹⁹ Teodor D. Paveleanu, *Istoria farmaciilor din Transilvania, vol. III Nord-Vestul, Vestul și Centrul Transilvaniei*, Editura Universității „Transilvania”, Brașov, 2004, p. 140.

²⁰ *Patria*, anul XXVII, nr. 28, 22 martie 1946, p. 2.

Știm că s-a născut în anul 1865, la Sebeș,²¹ ca fiu al avocatului Avram Tîncu. Aurel Tîncu și-a finalizat studiile medii la Gimnaziul Ortodox din Brașov, una din cele mai renumite și de calitate școli românești din Transilvania în anul 1885,²² fiind coleg de clasă cu Ioan Teculescu, viitor protopop al Alba Iuliei și, ulterior episcop al Armatei și al eparhiei Cetatea Albă-Ismail.

Tânărul Aurel Tîncu a optat să studieze medicina la Universitatea din Graz, unde sursele noastre îl atestă în perioada 1885-1890, dar și în 1893). De asemenea, el este consemnat în matricolele universitare și la Universitatea din München în 1902,²³ studiind tot medicina. În anul 1909, în cadrul Facultății de Medicină a Universității din München, Aurel Tîncu își susține teza de doctorat intitulată: *Über Syphilis und Prostitution in Rumänien*.²⁴

A fost unul dintre cei mai activi și implicat social student român din capitala Stiriei. El comunica cu presa românească din Transilvania, care îi prezenta inițiativele. Un astfel de exemplu este acțiunea din 3/15 mai 1886, când proaspătul student român, alături de alți nouă colegi s-au adunat să sărbătorească marea adunare națională de la Blaj din 1848, în cadrul evenimentului s-a vorbit despre patrie și s-a petrecut românește. De asemenea, s-a dorit constituirea unui club Român la Graz, dar numărul de membrii nu a fost suficient.²⁵

În iunie 1889, Aurel Tîncu, doctorand în medicină, dona un florin pentru acordarea de premii la sfârșitul anului școlar la Școala românească din Orăștie.²⁶

În anul 1890, trimitea presei românești o telegramă a universitarilor români din Graz, prin care aceștia aderă la deciziile luate în cadrul conferinței Partidului Național Român din acel an, desfășurat la Sibiu²⁷. Aurel Tîncu a fost

²¹ Serviciul Județean Alba al Arhivelor Naționale ale României, Colecția Registre de Stare Civilă de la Parohii (1710-1961), Registrul botezărilor Parohiei ortodoxe Sebeș, tom I (1862-1884), f. 40.

²² Andrei Bârseanu, *Istoria școalelor centrale române greco-orientale din Brașov*, Tipografia Ciurcu & comp., Brașov, 1902, p. 569.

²³ Szögi László, *Magyarországi diákok németországi egyetemeken és főiskolákon 1789-1919*, Budapest, 2001, p. 448, nr. 9066; Szögi László, *Studenți români din Transilvania la universitățile din Europa în secolele XVI-XX*, Editura Universității „Petru Maior”, Târgu-Mureș, 2011, p. 146, nr. 1153; p. 199, nr. 1620; Mészáros Andor, Szögi László, Varga Júlia, *Magyarországi diákok a Habsburg Birodalom kisebb egyetemein és akadémiáin (1789-1919)*, Budapest, 2014, p. 132, nr. 1184; Szabó Miklós, Simon Zsolt, Szögi László, *Erdélyiek Külföldi Egyetemjárása 1849-1919 Között*, II kötet, Mentor Kiadó, Marosvásárhely, 2014, p. 391, nr. 8669 și 8670;

²⁴ Ovidiu Păduraru, „Contribution a l’histoire des relations culturelières entre les pays de langue allemande et la Roumanie, I: Bibliographie systematique des thèses et des ecrits académiques”, în *Buletinul Politehnicei din București*, anul XIV, 1943, nr. 3-4, p. 299.

²⁵ *Gazeta Transilvaniei*, anul XLIX, nr. 104, 9 (21) mai 1886, p. 3.

²⁶ *Telegraful Român*, nr. 66, Sibiu, 17/29 iunie 1889, anul XXXVI, p. 263.

²⁷ *Tribuna*, anul VII, Sibiu, 30 octombrie (11 noiembrie) 1890, nr. 247, p. 989.

unul dintre membrii cei mai activi ai societății românești din Orăștie, iar presa vremii din Transilvania atestă acest fapt. El a fost un pasionat violonist, iar la 17 septembrie 1893, în cadrul unui „concert împreună cu dans”, care a avut loc la Orăștie la Hotelul „Csösz”, a cântat la vioară „Doina ciobanului”, fiind răsplătit de public cu lungi aplauze.²⁸ Tânărul medicinist a avut o oarecare implicare în cadrul mișcării memorandiste. În contextul procesului memorandiștilor de la Cluj, la 10 mai 1894, poliția ungară confiscă două documente-program („Apelul” și „Manifestul”) de susținere a celor inculpați pe nedrept de procuratura maghiară, elaborate de studențimea română din Viena, Graz, Budapesta și Oradea, printre semnăturile care apăreau pe aceste acte figura și cea a lui Aurel Tincu.²⁹

Conform presei vremii, Aurel Tincu a fost numit în anul 1896, asistentul profesorului Josef von Metnitz, șeful secției de stomatologie de la Policlinica din Viena.³⁰ Din păcate nu știm în ce context a survenit această numire și cât a stat medicul român în capitala austriacă. Cert este că Aurel Tincu nu a rămas definitiv acolo, stablindu-se pentru o perioadă în Orăștie. În anul 1901, ziarul *Bunul Econom*, nr. 4 din 29 ianuarie (9 februarie) consemna faptul că la Orăștie va avea loc o reprezentație teatrală a piesei „Calea dreaptă e cea mai scurtă”, în care va juca și doctorandul Aurel Tincu.³¹

Pe plan personal, a avut o viață tumultuoasă, cu mai multe căsnicii. La 10 februarie 1891, Aurel Tincu s-a cununat cu Carola Ienuli din Villach (Carintia).³² Ulterior, în 1901, s-a logodit cu Aurelia Henzel,³³ iar în cele din urmă, la 24 septembrie 1909, Aurel Tincu s-a căsătorit cu Thesa Maria Heldmann, fiica farmacistului Anton Heldmann din München.³⁴ Distinsul medic și-a continuat activitatea caritativă, donând în 1910, două coroane pentru Gimnaziul din Brad.³⁵

Imaginea publică a lui Aurel Tincu a avut de suferit în anul 1912, când presa locală l-a acuzat de pactizare cu autoritățile de Budapesta, în contextul în care la 8/21 iulie 1912, orașul Orăștie a fost vizitat de deputatul guvernamental Farkas, eveniment la care a participat și medicul român.³⁶

²⁸ *Tribuna*, anul X, Sibiu, 23 septembrie (5 octombrie) 1893, nr. 211, p. 842.

²⁹ *Tribuna*, anul XI, Sibiu, 19 iunie (1 iulie) 1894, nr. 128, p. 509.

³⁰ *Familia*, nr. 3, Oradea, 21 ianuarie (2 februarie) 1896, anul XXXII, p. 35.

³¹ *Bunul Econom*, anul II, Orăștie, 29 ianuarie (9 februarie) 1901, nr. 4, p. 4.

³² *Familia*, Oradea, 10/22 februarie, nr. 6, anul XVII, 1891, p. 70.

³³ *Familia*, nr. 33, Oradea, 19 august (1 septembrie) 1901, anul XXXVI, p. 396.

³⁴ *Libertatea*, anul VIII, Orăștie, 19 septembrie (2 octombrie) 1909, nr. 40, p. 6; *Gazeta Transilvaniei*, anul LXXII, nr. 199, Brașov, 17 (30) septembrie 1909, p. 3.

³⁵ *Libertatea*, anul IX, Orăștie, 8/21 iulie 1910, nr. 29, p. 1.

³⁶ *Libertatea*, anul XI, Orăștie, 12/25 iulie 1912, nr. 31, p. 3.

Un anunț din ziarul *Libertatea*, nr. 48 din 3/16 octombrie 1913, arăta faptul că medicul Aurel Tincu se află din data de 20 octombrie la Hotelul „Straus” din Hunedoara, unde a deschis un cabinet stomatologic și efectuează lucrări dentare.³⁷ Activitatea sa caritabilă va continua chiar în vreme de război, iar presa vremii surprinde că medicul a donat zece coroane în noiembrie 1914, pentru Clubul Sportiv Ardelean din Orăștie.³⁸

În timpul Primului Război Mondial, Aurel Tincu și-a desfășurat activitatea la Debrecen, cel mai probabil din anul 1915. Inițial, el a fost medic secundar (*Assistenzarzt*), iar la sfârșitul anului 1916 a fost promovat medic primar (*Oberarzt*).³⁹ Medicul Tincu a fost implicat în colecte pentru soldații români răniți pe front sau bolnavi, aflați în spitalul din Debrecen. Astfel, la sfârșitul anului 1915, el făcea un apel pentru donarea de bani în vederea achiziționării de cadouri de Crăciun pentru cei suferinzi.⁴⁰ A reușit să strângă pentru această acțiune 175 de coroane și 30 de fileri.⁴¹

La sfârșitul anului 1916, medicul Aurel Tincu este transferat în Banat, la spitalul de rezervă din Chichinda Mare, comitatul Torontal (azi Kikinda, Voivodina, Serbia).⁴²

În 2 mai 1918, Aurel Tincu (consemnat ca medic-șef în Arad) este decorat de arhiducele Franz Salvator (membru al Casei Imperiale) cu Ordinul „Crucii Roșii Austro-Ungare”, clasa a II-a, în semn de recunoaștere al meritelor în asistența medicală militară din timpul Primului Război Mondial.⁴³

Potrivit datelor de presă, se pare că, la un moment dat, Aurel Tincu a revenit acasă și a avut o oarecare contribuție la Marea Unire, în sensul că face parte din Garda Națională Română din Orăștie.⁴⁴ În ziarul *Universul*, nr. 208 din 4 august 1941, se preciza faptul că Regele Mihai I a acordat decorații unor foști membrii a Gărzilor Naționale, printre cei nominalizați fiind și locotenentul dr. Tincu Aurel (fost membru al Gărzilor din Orăștie), care a primit Medalia „Ferdinand I”, cu spade pe panglică.⁴⁵

Pe de altă parte, autorul Ioachim Lazăr, fără a oferi detalii, afirmă că: *Dr. Aurel Tincu care ca medic căpitan în armata austro-ungară a luat parte activă la înfrângerea*

³⁷ *Libertatea*, anul XII, Orăștie, 3/16 octombrie 1913, nr. 48, p. 6.

³⁸ *Românul*, anul V, Arad, 23 noiembrie (6 decembrie) 1914, nr. 258, p. 6.

³⁹ *Pester Lloyd* (Morgenblatt), 63, nr. 359, 27 decembrie 1916, p. 7.

⁴⁰ *Unirea*, anul XXV, Blaj, 23 decembrie 1915, nr. 126, p. 4.

⁴¹ *Gazeta Transilvaniei* nr. 28, Brașov, 7/20 februarie 1916, anul LXXIX, p. 3.

⁴² *Rendeleli Közlöny*, 161 szám, 1916 december 23, p. 3127.

⁴³ *Budapesti Közlöny*, Budapest, 1919, 153 szám, Julius 10, p. 5.

⁴⁴ *Libertatea*, anul XV, 15/28 noiembrie 1918, nr. 3, p. 4.

⁴⁵ *Universul*, anul al 58-lea, nr. 208, 4 august 1941, p. 10.

*Sfatului Național și Regimentului român din Viena.*⁴⁶ Se mai preciza că locuia la Cugir.

În ceea ce ne privește, nu cunoaștem dacă distinsul medic a participat la marele moment de la 1 decembrie 1918. În calitate oficială sigur nu a fost (delegat cu credențional, ales, de drept sau supleant). Un ordin emis de generalul de divizie Ioan Boeriu din Sibiu la 28 ianuarie (10 februarie) 1919, în care se cerea ca ofițerii, stegarii și armurierii să se prezinte imediat pentru serviciu, atesta faptul că medicul Aurel Tincu avea gradul de locotenent.⁴⁷ Din păcate, în stadiul actual al cercetărilor, deținem foarte puține informații despre destinul medicului Aurel Tincu în perioada interbelică. Conform presei epocii, el a fost medic la Cugir, contribuind la combaterea epidemiei de vărsat și variolă. În ziarul bucureștean *Universul*, nr. 70 din 24 martie 1928, se spunea: *Grație energiei și muncii depuse de d. medic al circumscripției Aurel Tincu, aceste epidemii au fost stinse.*⁴⁸ O informație din ziarul bucureștean *Dimineața*, nr. 7878 din 14 noiembrie 1928, anunța faptul că începând cu 1 ianuarie 1929, medicul circumscripției Cugir din județul Hunedoara, Aurel Tincu, este pus în retragere.⁴⁹

Nu cunoaștem ce a făcut în ultimii ani de viață și nici circumstanțele în care a murit. Cercetări ulterioare vor aduce, cel mai probabil, lămuriri în aceste chestiuni.

Considerații finale. Cele două personalități supuse investigației noastre pot fi considerate reprezentative pentru elita sanitară românească din Transilvania. Atât Iuliu Codarcea, cât și Aurel Tincu proveneau din familii importante, tatăl celui dintâi fiind preot și protopop, în timp ce tatăl celui din urmă era avocat. Ei au fost educați în familie, în spiritul valorilor naționale românești, față de care au demonstrat un profund atașament, încă din perioada studenției, fapt atestat de presa epocii. Iuliu Codarcea și Aurel Tincu au reușit să-și construiască prin efort propriu o frumoasă carieră sanitară, ajutându-i pe mulți în problemele de sănătate pe care le-au avut. Viața și activitatea lor a fost profund marcată de epoca în care au trăit și mai ales de evenimentele importante ale timpului. Astfel, dacă medicul Aurel Tincu și-a desfășurat o parte din activitate în timpul Primului Război Mondial, tratându-i pe răniții de la spitalul din Debrecen, farmacistul Iuliu Codarcea a fost nevoit să plece din Clujul cedat Ungariei hortiste prin Dictatul de la Viena, ajungând refugiat.

⁴⁶ Ioachim Lazăr, „Participarea românilor din ținutul Orăștiei la realizarea Marii Uniri din 1918”, în *Sargetia*. Acta Musei Devensis, XXXV-XXXVI, 2007-2008, p. 569, *Idem*, „Contribuția românilor din ținutul Orăștiei la înfăptuirea unirii din 1918”, în *Marisia*. Studii și materiale, XXIX, 2009, p. 63.

⁴⁷ *Gazeta Oficială*, publicată de Consiliul Dirigent al Transilvaniei, Banatului și părților românești din Ungaria, Sibiu, 6/19 februarie 1919, nr. 11, p. 56.

⁴⁸ *Universul*, anul XLVI, nr. 70, 24 martie 1928, p. 10.

⁴⁹ *Dimineața*, anul XXIV, nr. 7878, 14 noiembrie 1928, p. 8.

**SANITARY ELITE FROM TRANSYLVANIA:
PHARMACIST IULIU CODARCEA AND DOCTOR AUREL TINCU
(Abstract)**

The subject of this study is the investigation of the life and activity of two personalities, very little known in specialized literature: the pharmacist Iuliu Codarcea and the doctor Aurel Tincu. They are among the members of the Romanian medical elite of Transylvania, which took shape in the second half of the 19th century and the first half of the 20th century. Doctors and pharmacists got involved in the national movement of the Romanians from Transylvania, making a valuable contribution to the realization of the the Great Union. Through the medical and (or) political activity carried out by these doctors, they contributed to increasing the prestige of the Romanian community in Transylvania and beyond. Both Iuliu Codarcea and Aurel Tincu came from important families. The father of the first was Greek-catholic priest and protopope, while the latter's father was a lawyer. They were educated in the family, in the spirit of Romanian national values, to which they demonstrated a deep attachment, since their student days, a fact attested by the press of the time. Iuliu Codarcea and Aurel Tincu managed to build a beautiful health career through their own efforts, helping many people with health problems. Their life and activity was deeply marked by the era in which they lived and especially by the important events of the time. Thus, if the doctor Aurel Tincu carried out part of his activity during the First World War, treating the wounded at the hospital in Debrecen, the pharmacist Iuliu Codarcea had to leave Cluj, ceded to Hungary by the Vienna Diktat, becoming a refugee.

Cuvinte cheie: farmacist, doctor, Transylvania, elita sanitară, comunitate românească
Keywords: pharmacist, doctor, Transylvania, sanitary elite, Romanian community